

Sól cenniejsza niż...

Bibliografia:

- Źródło: *Legenda o pierścieniu św. Kingi (Kopalnia Soli Wieliczka)*, [na podstawie:] https://www.trasadlabobasa.pl/tab/legenda/legenda_o_pierscieniu_sw._kingi_kopalnia_soli_wieliczka_/1 [dostęp 12.10.2021]. Tekst skrócony i zmodyfikowany.

- Źródło: Marian Orłóń, Jan Tyszkiewicz, *Wiano świętej Kingi*, [w:] Jan Tyszkiewicz, Marian Orłóń, *Legendy i podania polskie*, Kraków 2006, s. 25–27.

Święta Kinga modląca się pośród sądeckich gór

Źródło: Jan Matejko, *Święta Kinga modląca się pośród sądeckich gór*, 1892 r., domena publiczna.

Twoje cele

- zapoznasz się z fragmentem legendy o świętej Kingie oraz dowiesz się, jaką wartość miała sól w średniowiecznej Europie,
- określisz cechy legendy,
- wskażesz miejsca wydobycia soli w średniowiecznej Polsce.

Kopalnia Soli w Wieliczce jest jednym z najwspanialszych zabytków Polski. Została też wpisana na światową listę dziedzictwa ludzkości [UNESCO](#), co świadczy o jej ogromnej wartości. Zanim jednak stała się zabytkiem i zanim zaprzestano wydobycia z niej soli, była w pełni funkcjonująca kopalnia. Wcześniej sól w Wieliczce uzyskiwano poprzez odparowywanie wody solankowej. Dopiero wtedy, kiedy nie można już było uzyskiwać soli tą metodą, zaczęto kopać coraz większe studnie. W ten sposób w wieku XII i XIII powstała kopalnia soli.

Obecnie kopalnia w Wieliczce liczy 9 poziomów. Pierwszy z nich, najpłytszy, sięga na głębokość 64 metrów. Najgłębszy leży 327 metrów pod powierzchnią ziemi.

Zapoznaj się z fragmentem tekstu legendy „Wiano świętej Kingi” i wykonaj ćwiczenia.

” Marian Orłóń, Jan Tyszkiewicz

Wiano świętej Kingi

Zaledwie trzynaście lat miał książę Bolesław, zwany później Wstydliwym, gdy panowie, [w jego imieniu rządy sprawujący](#), postanowili mu żonę znaleźć. Rozejrzeli się po sąsiednich dworach i ich wybór padł na Kingę, córkę króla węgierskiego. Posłali przeto posłów na Węgry, do Siedmiogrodu, by ojca o rękę córki dla polskiego księcia prosić.

Król węgierski Polaków za ich dzielność szanował, wiedział, że niewiasty cieszą się u nich wielkim poważaniem, i chętnie na ożenek się zgodził. A chcąc swoją dobrą wolę hojnością poprzeć, bogate [wiano](#) córce przygotował. Nie chciała ona jednak ani srebra, ani złota.

– Ojcze! – powiedziała. – Srebra i złota w Polsce nie brakuje. Kraj to przecież niebiedny. Oni potrzebują innego skarbu – soli. Wszak od nas ją kupują. Daj im tyle soli, żeby na długie lata jej starczyło. Rozbawiła ta prośba węgierskiego króla.

– Jakże to? – spytał zdziwiony. – Tysiąc tysięcy beczek musiałbym im posłać, żeby na wiele lat starczyło. Jak to uczynić?

– Wiem, co mówię – rzekła Kinga. – Wskaż mi miejsce, gdzie sól pod ziemią zalega, a ja ją przeniosę do swej nowej ojczyzny. Jeszcze większa wesołość ogarnęła króla. Dzieci mają prawo do marzeń – pomyślał. Głośno zaś dodał:

– Wszystko, co moje, jest twoim. Bierz to, czego pragniesz! Ojciec chcąc spełnić prośbę swej córki podarował jej kopalnię w rejonie [Maramuresz](#).

Wówczas Kinga kazała się prowadzić tam, gdzie sól wydobywano, stanęła nad ciemnym szybem i pierścień zaręczynowy do niego wrzuciła.

Niebawem oblubienica polskiego księcia znalazła się w Krakowie, gdzie – po poślubieniu Bolesława – wyznała mu, iż pierścień zaręczynowy zagubiła, ale wie, gdzie go odnaleźć.

Potem udała się z młodym małżonkiem do Wieliczki i tam poprosiła górników, żeby głęboką studnię we wskazanym miejscu wykopali. Zabrali się górnicy do pracy, zagłębiali się coraz bardziej w ziemię, aż na twardą skałę natrafili.

– Dalej nie można, miłościwa pani – rozkładali bezradnie ręce. – Kamień dostępu broni.

– Odłupcie kawał tego kamienia i przynieście go tu! – poleciła Kinga.

A kiedy górnicy wydobyli na zewnątrz odłupaną bryłę, wykrzyknęli zdumieni:

– Toż to nie kamień! To sól! Prawdziwa sól!

Poczęli oglądać szarą bryłę, wodzić palcami po jej [chropowej](#) powierzchni i nie przestawali się dziwić nieoczekiwanemu odkryciu.

– Rozkruszcie ją! – rzekła Kinga. Gdy to uczyniono, z solnej bryły wypadł błyszczący pierścień zaręczynowy, który w swej dawnej ojczyźnie do szybu wrzuciła.

– Mnie przyniósł on szczęście – powiedziała do męża. – A tej ziemi sól, której starczy na wieki całe.

Źródło: Marian Ortoń, Jan Tyszkiewicz, *Wiano świętej Kingi*, [w:] Jan Tyszkiewicz, Marian Ortoń, *Legendy i podania polskie*, Kraków 2006, s. 25–27.

Ćwiczenie 1

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Na podstawie tekstu „Wiano świętej Kingi” wyjaśnij, dlaczego węgierska księżniczka chciała wnieść sól jako wiano do swojego małżeństwa z księciem Bolesławem.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, dlaczego wartość soli w średniowiecznej Europie była tak wysoka, że nazywano ją białym złotem.

Ważne!

Legenda to opowieść o przeszłości, zawierająca elementy rzeczywiste (fakty) oraz elementy fantastyczne. Legendy są często związane z historycznymi postaciami, miejscami lub zdarzeniami. Są nasycone cudownością i niezwykłością.

Ćwiczenie 4

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Obraz św. Kingi w kościele klasztorным w Starym Sączu, 1686 r.

Źródło: Fot. Grzegorz Czarnic, dostępny w internecie:

https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awi%C4%99ta_Kinga#/media/Plik:%C5%9Awi%C4%99ta_Kinga.jpeg [dostęp 26.08.2021], domena publiczna.

Ciekawostka

W 1279 roku zmarł książę Bolesław. Po jego śmierci Kinga wstąpiła do zakonu klarysek. Jeszcze za życia męża była tercjarką, czyli świecką członkinią zakonu. Tercjarki wcielały w życie zasady zakonu, przestrzegały jego reguł, jednak nie musiały składać ślubów zakonnych i mieszkać w klasztorze. Siostry klaryski, mając na względzie łaski i cuda dokonane przez królową węgierską, dążyły do jej kanonizacji, czyli uznania za świętą. Stało się to dopiero w 1999 roku, Kinga została wyniesiona na ołtarze przez Jana Pawła II.

Ćwiczenie 8

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Zapoznaj się z informacjami na temat św. Kingi zamieszczonymi na mapie interaktywnej. Następnie wykonaj polecenia.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DcenoUXNB>

Miejsca związane ze świętą Kingą.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 1

Wskaż na powyższej mapie miejsce, w którym św. Kinga była kanonizowana.

Polecenie 2

Odszukaj i oznacz znacznikiem na powyższej mapie miejsce, gdzie bohaterka odnalazła w Polsce swój pierścień. Podpisz znacznik.

Polecenie 3

Wskaż na mapie miejsca, w których wydobywano sól w średniowiecznej Polsce.

Korzystając z dostępnych źródeł informacji, określ, która warzelnia soli była największa.

Ćwiczenie 9

Sprawdź w dostępnych źródłach, jakie jest pochodzenie nazwy Ostrzyhom.

Ćwiczenie 10

Osoba świętej Kingi, przez ślub z księciem krakowskim i sandomierskim, połączyła narody polski i węgierski. Podaj przysłowie odnoszące się do narodów Polski i Węgier.

Ćwiczenie 11

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 12

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Przyjrzyj się portretowi św. Kingi i opisz jej postać.

Polecenie 5

Napisz zaproszenie na ślub Bolesława i Kingi. Użyj dwóch argumentów, aby przekonać gości do przybycia na uroczystość.

Słownik

chropowej

szorstkiej, chropowatej

Maramuresz

miasto leżące dziś na terenie Rumunii

UNESCO

[czytaj: junesko]

wiano

majątek, który kobieta, wychodząc za mąż, wносиła do wspólnego gospodarstwa rodzinnego

w jego imieniu rządy sprawujący

do uzyskania odpowiedniego wieku przez młodocianego króla w jego imieniu decyzje podejmowali wyznaczeni urzędnicy, zwani regentami

Notatnik

Bibliografia

Dowiat J., (1968), *Polska - państwem średniowiecznej Europy*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Orłóń M., Tyszkiewicz J., (2006), *Legends i podania polskie*, Kraków: Zielona Sowa.

Sławiński J., (red.), (2008), *Słownik terminów literackich*, Wrocław: Ossolineum.